

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 55/2010-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. februára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť M. Č., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. B., H., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 a čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 To 60/2008 z 25. septembra 2008 a uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 45/2008 z 3. februára 2009 a sp. zn. 2 Tdo 34/2009 zo 6. októbra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. Č. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. januára 2010 doručená sťažnosť M. Č. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorú podal prostredníctvom právneho zástupcu advokáta JUDr. Ľ. B., H. Namietajúcou porušenie svojich základných práv podľa čl. 47 ods. 3, čl. 50 ods. 3 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 a čl. 144

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 To 60/2008 z 25. septembra 2008 a uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tdo 45/2008 z 3. februára 2009 a sp. zn. 2 Tdo 34/2009 zo 6. októbra 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 T 20/2007 z 3. júla 2008 odsúdený za zločin sexuálneho násillia v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1, § 200 ods. 1 Trestného zákona na trest odňatia slobody vo výmere osem rokov, na výkon ktorého bol zaradený do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Sťažovateľ uviedol, že rozsudok bol doručený jeho obhajcovi 7. augusta 2008 a 13. augusta 2008 podal proti nemu odvolanie. Krajský súd uznesením sp. zn. 2 To 60/2008 z 25. septembra 2008 odvolanie zamietol ako podané oneskorene, počítajúc začiatok plynutia lehoty na podanie odvolania dňom vyhlásenia rozsudku podľa § 309 ods. 1 Trestného poriadku. Proti uzneseniu krajského súdu sťažovateľ sám, ako aj prostredníctvom obhajcu podal dovolania, ktoré boli odmietnuté uzneseniami sp. zn. 2 Tdo 45/2008 z 3. februára 2009 a sp. zn. 2 Tdo 34/2009 zo 6. októbra 2009. Sťažovateľ tvrdí, že zakaždým bolo dôvodom odmietnutia ustanovenie § 382 písm. d) Trestného poriadku.

Podľa názoru sťažovateľa bolo jeho odvolanie proti rozsudku okresného súdu podané včas, počítajúc plynutie lehoty na jeho podanie od doručenia rozsudku obhajcovi. Ustanovenie § 309 ods. 1 Trestného poriadku je podľa jeho názoru v rozpore s ústavou, dohovorom a Listinou základných práv a slobôd, pretože núti obžalovaného prítomného pri vyhlásení rozsudku podať odvolanie skôr, ako mu je doručené písomné vyhotovenie rozsudku, teda bez toho, aby sa mohol podrobne oboznámiť s jeho obsahom. Podľa sťažovateľa sa môže stať, že podstatná časť odôvodnenia oznámená pri vyhlásení rozsudku nemusí byť totožná s jeho písomným vyhotovením, čo sa malo stať aj v jeho veci.

Na podporu svojej argumentácie sťažovateľ poukázal na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 133/02 z 23. októbra 2002, v ktorom ústavný súd posudzoval začiatok

plynutia lehoty na podanie sťažnosti proti rozhodnutiu všeobecného súdu vydanému v trestnom konaní od doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia sťažovateľovi.

Rozpor ustanovenia § 309 ods. 1 Trestného poriadku so zásadou rovnosti v konaní zaručenou v čl. 47 ods. 3 v spojení s čl. 12 ústavy spočíva podľa sťažovateľa vo vytvorení nerovnakého postavenia medzi rovnakými subjektami, keď obžalovanému, ktorý nebol prítomný pri vyhlásení rozsudku, plynie lehota na podanie odvolania až jeho doručením, na rozdiel od obžalovaného, ktorý bol prítomný pri vyhlásení rozsudku a u ktorého lehota na podanie odvolania začína plynúť od vyhlásenia rozsudku.

Podľa názoru sťažovateľa napadnutými rozhodnutiami bolo porušené aj jeho právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby, zaručené v čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru.

Na základe uvedeného sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci samej rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie označených práv a zrušil by napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu.

II.

Ústavný súd z obsahu napadnutých rozhodnutí a podkladov, ktoré si vyžiadal v rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti od okresného súdu, zistil tieto skutočnosti:

Na hlavnom pojednávaní 3. júla 2008 za prítomnosti sťažovateľa a jeho obhajcu okresný súd vyhlásil rozsudok. V zápisnici je zaznamenané, že po vysvetlení významu rozsudku a po poučení o opravnom prostriedku sťažovateľ neuviedol žiadne vyjadrenie.

Krajský súd uznesením sp. zn. 2 To 60/08 z 25. septembra 2008 podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku zamietol odvolanie sťažovateľa, ktoré podal prostredníctvom svojho obhajcu 19. augusta 2008. V odôvodnení uznesenia konštatoval, že sťažovateľ a jeho obhajca boli prítomní na hlavnom pojednávaní konanom 3. júla 2008 a po vyhlásení rozsudku, jeho odôvodnení a poučení o riadnom opravnom prostriedku sa sťažovateľ

nevyjadril. Keďže sťažovateľ a jeho obhajca boli prítomní pri vyhlásení rozsudku, podľa § 309 ods. 1 Trestného poriadku im 15-dňová lehota na podanie odvolania začala plynúť od vyhlásenia rozsudku a skončila 18. júla 2008. Odvolanie podané 19. augusta 2008 nemožno považovať za podané včas, a preto ho krajský súd zamietol podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku bez ďalšieho preskúmavania napadnutého rozsudku.

Sťažovateľ podal 10. novembra 2008 prostredníctvom svojho obhajcu dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, že bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu, ktorého odôvodnenie sa zhoduje s odôvodnením sťažnosti.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Tdo 45/2008 z 3. februára 2009 dovolanie odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku (je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku). V odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že dovolanie je prípustné, bolo podané oprávnenou osobou, v zákonnej lehote, ale je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania. K námietkam sťažovateľa uviedol, že okolnosť, že obvinený, ktorý bol prítomný pri vyhlásení rozsudku, musí podať odvolanie v pätnásťdňovej lehote od takeého oznámenia, neznamená, že je z hľadiska času a možnosti na prípravu obhajoby v nevýhodnejšom postavení v porovnaní s obvineným, ktorému plynie lehota na podanie odvolania od doručenia rovnopisu rozsudku. Podľa § 173 ods. 1 Trestného poriadku každému obvinenému musí byť doručený rovnopis rozsudku a zo žiadneho ustanovenia šiestej hlavy tretej časti Trestného poriadku upravujúcej odvolanie a konanie o ňom nemožno vyvodit', že obvinený, ktorý bol prítomný pri vyhlásení rozsudku, musí v rámci pätnásťdňovej lehoty od vyhlásenia rozsudku podané odvolanie aj odôvodniť. Taký postup by porušoval materiálny význam práva na obhajobu. Preto nemôže dôjsť k predloženiu veci odvolaciemu súdu skôr, ako bude oprávneným osobám doručený rovnopis rozsudku a zároveň uplynie primeraná doba na odôvodnenie podaného odvolania. Takto bolo postupované aj vo veci sťažovateľa. Najvyšší súd konštatoval, že v dôsledku nevyužitia práva na obhajobu včasným podaním odvolania nemožno tvrdiť, že došlo k porušeniu tohto práva nesprávnym zamietnutím odvolania ako oneskorene podaného. Na základe uvedeného najvyšší súd dospel k záveru, že neboli

splnené sťažovateľom uplatnené dovolacie dôvody, a preto jeho dovolanie odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

Sťažovateľ podal ďalšie dovolanie, ktoré bolo okresnému súdu doručené 24. júna 2009, z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), g), i) a j) Trestného poriadku (zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu; rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom; rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; odvolací súd zamietol odvolanie podľa § 316 ods. 1, hoci na to neboli splnené zákonné dôvody).

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Tdo 34/2009 zo 6. októbra 2009 dovolanie odmietol podľa § 382 písm. d) Trestného poriadku (nie sú splnené podmienky dovolania podľa § 372 alebo § 373 ani po postupe podľa § 379 ods. 1 Trestného poriadku). V odôvodnení konštatoval, že súc viazaný dovolacími dôvodmi uvedenými sťažovateľom, odmietol jeho predošlé dovolanie uznesením sp. zn. 2 Tdo 45/2008 z 3. februára 2009 podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, v odôvodnení ktorého podrobne uviedol, že odvolací súd správne zamietol odvolanie sťažovateľa ako oneskorene podané, a teda sťažovateľ nevyužil svoje právo podať proti rozhodnutiu prvostupňového súdu riadny opravný prostriedok, o ktorom by bolo meritórne rozhodnuté. Z uvedeného vyplýva, že neboli splnené podmienky dovolania podľa § 372 Trestného poriadku, pričom tento nedostatok nie je možné odstrániť.

Ostatné rozhodnutie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi doručené 2. decembra 2009.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby.

Ústavný súd najskôr skúmal, či sťažnosť má všetky zákonom predpísané náležitosti a či sú splnené aj ostatné podmienky konania vrátane vyčerpania dostupných a účinných právnych prostriedkov na ochranu základných práv alebo slobôd (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde) a zachovania lehoty na podanie sťažnosti (§ 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

1. Z citovaného ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda iba vtedy, ak poskytovanie tejto ochrany nie je v právomoci všeobecných súdov. Z uvedeného princípu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd mohol domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (IV. ÚS 115/07).

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštatoval, že podľa platnej právnej úpravy trestného procesu pred všeobecnými súdmi, postupov a judikatúry všeobecného súdnictva sú ich závažné procesné pochybenia dôvodom na podanie dovolania podľa § 368 a nasl. Trestného poriadku. Ústavný súd považuje dovolanie najmä so zreteľom na okruh oprávnených osôb na jeho podanie, dôvody, prípustnosť a iné atribúty regulujúce podanie dovolania a rozhodovanie o ňom za účinný opravný prostriedok v trestnom konaní (obdobne napr. IV. ÚS 269/07, IV. ÚS 134/07).

Vzhľadom na dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. j) Trestného poriadku (odvolací súd zamietol odvolanie podľa § 316 ods. 1, hoci na to neboli splnené zákonné dôvody) ústavný súd považuje dovolanie vo veci sťažovateľa za účinný právny prostriedok, ktorého vyčerpanie vyžaduje v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde pred podaním sťažnosti podľa čl. 127 ústavy.

Prípustnosť dovolania proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 2 To 60/2008 z 25. septembra 2008 konštatoval aj najvyšší súd v uznesení sp. zn. 2 Tdo 45/2008 z 3. februára 2009. Vzhľadom na to, že právomoci ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam sťažovateľa predchádzala právomoc najvyššieho súdu, je vylúčené, aby o namietanom porušení práv v súvislosti s rozhodnutím krajského súdu rozhodoval ústavný súd. Preto v tejto časti odmietol sťažnosť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. Proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 45/2008 z 3. februára 2009 nebol prípustný žiadny opravný prostriedok.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia o poslednom prípustnom opravnom prostriedku, ktorý zákon poskytoval sťažovateľovi na ochranu jeho práv. Posúdenie dodržania dvojmesačnej lehoty na podanie sťažnosti prislúcha ústavnému súdu.

Podľa judikatúry ústavného súdu pri právoplatnom rozhodnutí podľa Trestného poriadku, ktoré sa sťažovateľovi v odpise doručuje a ktorým mali byť porušené jeho základné práva alebo slobody, je pre začiatok plynutia lehoty dvoch mesiacov podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhodujúce doručenie odpisu tohto rozhodnutia sťažovateľovi, avšak nie jeho právnomu zástupcovi (napr. III. ÚS 90/03, III. ÚS 188/03, III. ÚS 332/04, II. ÚS 246/06, II. ÚS 288/06).

Podľa zistenia ústavného súdu bolo uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 45/2008 z 3. februára 2009 doručené sťažovateľovi 17. marca 2009. Sťažnosť ústavnému súdu podal na poštovú prepravu 15. januára 2010, teda po uplynutí dvojmesačnej lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože to kogentné ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde nedovoľuje (napr. I. ÚS 235/03, I. ÚS 156/04, II. ÚS 267/04, IV. ÚS 35/04). Oneskorené podanie sťažnosti je neodstrániteľným

nedostatkom procesnej podmienky v konaní pred ústavným súdom (IV. ÚS 36/03). Preto ústavný súd odmietol sťažnosť vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 45/2008 z 3. februára 2009 ako oneskorene podanú.

3. Vo zvyšnej časti sťažovateľ namietal porušenie svojich práv uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 34/2009 zo 6. októbra 2009.

Všetky námietky sťažovateľa smerujú proti aplikácii § 309 ods. 1 Trestného poriadku krajským súdom, sťažovateľ v podstate namieta, že najvyšší súd odmietnutím jeho dovolania odobril procesný postup krajského súdu aplikujúci ustanovenie Trestného poriadku, ktoré je v rozpore s ústavou.

Najvyšší súd dovolanie odmietol bez preskúmania napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu a bez preskúmania, či sú splnené dôvody dovolania uvedené sťažovateľom, pretože v súvislosti s odmietnutím predošlého dovolania sťažovateľa v tejto istej veci uznesením sp. zn. 2 Tdo 45/2008 z 3. februára 2009 dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na podanie dovolania podľa § 372 Trestného poriadku, pretože sťažovateľ nepodal proti prvostupňovému rozhodnutiu riadny opravný prostriedok, o ktorom by bolo meritórne rozhodnuté.

Podľa § 372 Trestného poriadku oprávnené osoby okrem ministra spravodlivosti môžu podať dovolanie len vtedy, ak využili svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok a o ňom bolo rozhodnuté. Obvinený a osoby uvedené v § 369 ods. 5 môžu podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal prokurátor alebo poškodený a odvolací súd rozhodol v neprospech obvineného.

V konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tdo 45/2008 najvyšší súd skúmal v súvislosti so sťažovateľom uplatneným dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku aj de facto naplnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. j) Trestného poriadku (odvolací súd zamietol odvolanie podľa § 316 ods. 1, hoci na to neboli splnené zákonné dôvody). S podrobným odôvodnením uznesenia sp. zn. 2 Tdo 45/2008 z 3. februára

2009 bol sťažovateľ oboznámený pred podaním ďalšieho dovolania. Nepochybne z neho vyplýva, že podľa právneho názoru najvyššieho súdu odvolací súd správne zamietol odvolanie sťažovateľa ako oneskorene podané. Vychádzajúc z týchto záverov uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 45/2008 z 3. februára 2009 ústavný súd nezistil arbitrárnosť v postupe najvyššieho súdu v súvislosti s odmietnutím druhého dovolania podľa § 382 písm. d) Trestného poriadku pre nesplnenie podmienok konania.

Ústavný súd s poukazom na dôvody odmietnutia prvého dovolania nepovažuje podanie ďalšieho dovolania sťažovateľom za spôsob, ktorým by sťažovateľ mohol dosiahnuť preskúmanie uznesenia krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu. Jeho druhé dovolanie preto nepovažuje za účinný právny prostriedok, ktorý by bol povinný uplatniť pred podaním sťažnosti ústavnému súdu a ktorého vyčerpaním by bola splnená podmienka prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 34/2009 zo 6. októbra 2009 preto nemožno prihliadať ako na končené právoplatné rozhodnutie vo veci sťažovateľa a ani s ním spájať účinky z hľadiska plynutia lehoty na podanie sťažnosti podľa § 53 ods. 3 zákona ústavnom súde. Sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 34/2009 môže byť predmetom preskúmania len vo vzťahu k procesnému postupu najvyššieho súdu v tomto konaní, nie v súvislosti so závermi najvyššieho súdu v rozhodnutí o predošlom dovolaní vo vzťahu k postupu krajského súdu v odvolacom konaní.

V tomto prípade je relevantnou judikatúra ústavného súdu, v zmysle ktorej je na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť a toho, či sú splnené iné zákonom ustanovené náležitosti zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (m. m. I. ÚS 74/02, I. ÚS 115/02, I. ÚS 1/03, I. ÚS 46/03).

Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí zrozumiteľne a logickým výkladom dospel k záveru o nesplnení podmienok dovolania. Konštatovaniu

o odmietnutí dovolania predchádzal ústavne súladný výklad právnej úpravy podmienok dovolacieho konania, ktorý nepopiera zmysel a účel právnej úpravy tohto mimoriadneho opravného prostriedku.

Pokiaľ sťažovateľ odôvodňuje porušenie svojich práv tým, že zákonná úprava, ktorú všeobecné sudy aplikovali pri posudzovaní jeho opravných prostriedkov, je v rozpore s ústavou, túto námietku nebol oprávnený riešiť najvyšší súd v dovolacom konaní. Vychádzajúc z uvedeného bolo potrebné, aby sa ústavný súd vyjadril k tomu, či je oprávnený v konaní o individuálnej sťažnosti fyzickej osoby podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vysloviť, aj keď len prejudiciálne, ale pritom právne zaväzujúcim spôsobom (pozri § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde), svoj právny názor k otázke súladu zákona, príp. iného právneho predpisu nižšieho stupňa právnej sily (jeho časti, prípadne jeho jednotlivého ustanovenia) s ústavou, resp. kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou a na tomto základe rozhodnúť o sťažnosti v merite veci.

V súvislosti s uvedeným ústavný súd odkazuje na právny názor vyplývajúci z jeho ustálenej judikatúry, podľa ktorého „každé konanie možno začať len ako samostatné konanie a len na návrh oprávnených subjektov, a preto žiadne z nich nemôže tvoriť súčasť iného druhu konania pred ústavným súdom a na základe jeho vlastného rozhodnutia. Ústavná a zákonná úprava konaní pred ústavným súdom ich preto koncipuje výlučne ako samostatné konania a nepripúšťa možnosť uskutočniť ich aj v rámci a ako súčasť iného druhu konania (konaní) pred ústavným súdom“ (II. ÚS 66/01, tiež II. ÚS 184/03, III. ÚS 184/06, IV. ÚS 314/07). Z citovaného okrem iného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemôže ústavný súd uplatniť právomoc, ktorou disponuje v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy. Záver vyplývajúci z citovaného právneho názoru má nesporne aj ústavnú relevanciu, a to zvlášť v prípadoch, ak by sa v konaní, ktoré patrí v zmysle čl. 131 ods. 2 ústavy do pôsobnosti senátu ústavného súdu, mala uplatniť právomoc, ktorú ústava zveruje do pôsobnosti pléna (čl. 131 ods. 1 ústavy), čo je aj prípad sťažovateľa. Aj ústavný súd je totiž viazaný čl. 2 ods. 2 ústavy, a preto si senát ústavného súdu nemôže v rozpore s ústavnou úpravou atrahovať právomoc pléna ústavného súdu, a to ani vtedy, ak by to v okolnostiach prípadu mohlo byť v prospech ochrany základných práv a slobôd.

Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd je v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy viazaný prezumpciou ústavnosti právnej normy, ktorá sa má (mala) na posudzovaný prípad aplikovať (porovnaj I. ÚS 39/96, I. ÚS 259/07, III. ÚS 225/04, IV. ÚS 2/08). Rovnako, resp. o to viac, je prezumpciou ústavnosti viazaný aj všeobecný súd (vo veciach sťažovateľa najvyšší súd).

Ústavný súd limitovaný zásadou prezumpcie ústavnosti aplikovaných právnych noriem v predmetných veciach preskúmal opodstatnenosť sťažnosti sťažovateľa. Vychádzal pritom zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Pri preskúmaní opodstatnenosti sťažnosti sa ústavný súd riadil svojou stabilizovanou judikatúrou, v ktorej zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne (svojvoľné), a tak z ústavného

hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá tvorí súčasť právneho poriadku Slovenskej republiky alebo tvorí súčasť takých medzinárodných zmlúv, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, t. j. k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (m. m. II. ÚS 249/04, IV. ÚS 23/05, I. ÚS 236/06, III. ÚS 363/06).

Najvyšší súd pri svojom rozhodovaní musel vychádzať z princípu prezumpcie ústavnosti ustanovenia právneho predpisu, ktorý aplikoval vo veci sťažovateľa. Postup súdu v súlade s procesnými predpismi nemôže byť porušením ústavných práv (napr. I. ÚS 17/98). Namietaný nesúlad § 309 ods. 1 Trestného poriadku nie je oprávnený posudzovať ani ústavný súd v konaní o sťažnosti.

Ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi sťažovateľom namietaným porušením jeho základných práv a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 34/2009 zo 6. októbra 2009. Nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím a základným právom, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, je dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej (II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06).

Zjavnú neopodstatnenosť tejto časti sťažnosti ústavný súd vyslovil tak vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. b) dohovoru, ako aj vo vzťahu k ostatným sťažovateľom

označeným článkom ústavy (čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 a čl. 144) vyjadrujúcim ústavnoprávne princípy. Ich obsahom nie sú základné práva, a preto nemôžu byť samostatným predmetom posudzovania v konaní podľa čl. 127 ústavy, ale vždy len v spojení s konkrétnym základným právom, ktorého porušenie sa namieta.

Ústavný súd odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v celom rozsahu, a preto sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v petite jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5 . februára 2010